

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Tema: Utbildning

Högutbildades arbetsmarknad – arbete inom examensområdet tre år efter examen

Tema: Utbildning

Högutbildades arbetsmarknad

– arbete inom examensområdet
tre år efter examen

THEME REPORT 2009:5

Theme: Education

The labour market for the highly educated

– jobs suited to education three years after graduation

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2009

Producent
Producer SCB, befolkning och välfärd/utbildning och arbete
Statistics Sweden, Population and Welfare/Education and jobs
SE-701 89 Örebro
+ 46 19 17 60 00
scb@scb.se

Förfrågningar
Inquiries Andreas Svenning
+ 46 19 17 66 04
andreas.svenning@scb.se

Denna publikation är en del av Sveriges officiella statistik (SOS). Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet. Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, *Tema utbildning: Högutbildades arbetsmarknad – arbete inom examensområdet tre år efter examen.*

Den särskilda SOS-logotypen får enligt lag inte användas vid vidarebearbetningar av statistiken.

This publication is a part of the official statistics of Sweden (SOS). It may be used freely and quoted. When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, *Theme: Education: The labour market for the highly educated.*

Use of the particular SOS logotype is prohibited when further processing the statistics.

Omslagsbild/Cover Photo: Matton Images

URN:NBN:SE:SCB-2009-A40BR0905_pdf (pdf)

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

I serien *Temarapporter* presenteras resultat från olika ämnesområden inom befolknings- och välfärdsstatistik.

Den här temarapporten innehåller ett axplock av resultat från enkätundersökningen "Högutbildades arbetsmarknad – arbete inom examensområdet tre år efter examen", som genomfördes under våren 2009.

Rapporten belyser hur arbetsmarknaden ser ut för examinerade från elva utvalda examensområden. Bland annat undersöks hur stor andel som har ett arbete som överensstämmer med examensområdet.

Statistiska centralbyrån, december 2009.

Stina Andersson

Jenny Karlsson

Innehåll

Förord	3
Bakgrund	7
Undersökningens resultat	9
Nio av tio har arbete som huvudsaklig sysselsättning	9
Varannan man med examen inom humaniora saknar ett adekvat arbete.....	10
Vill alla arbeta inom sitt examensområde?	11
Överqualificerade för arbetet.....	11
Majoriteten är nöjd med arbetet	12
Svårt att få ett arbete överhuvudtaget, enligt dem som arbetar utanför examensområdet	12
Lägre arbetsinkomst för den som arbetar utanför examensområdet	13
Lönen har stor betydelse	14
Flertalet är nöjda med utbildningen	14
Ingen nytta av utbildningen	15
En av fem som arbetar utanför sitt examensområde skulle välja samma utbildning och lärosäte om de valde idag	16
Långsam ökning av andel som arbetar inom examensområdet	17
Fakta om rapporten	19

Bakgrund

Högutbildades arbetsmarknad bygger på en enkätundersökning som genomfördes under våren 2009. Den vände sig till dem som examinerades från universitet/högskola 2005/2006. De examensgrupper som ingick, hade utmärkt sig i de enkätuppföljningar (*Inträdet på arbets-*

marknaden) av högskoleexaminerades arbetsmarknad som SCB genomförde 2004, 2006 och 2008, genom att ha en hög andel som arbetade utanför examensområdet tre år efter avslutad examen. Av tabellen nedan framgår vilka examensområden som ingick.

Examinerade efter examensområde och kön. Procent och antal

Examensområde	Antal			Procent	
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
ADB ^{1,2}	358	731	1 089	33	67
Beteendevetenskap ¹	1 751	344	2 095	84	16
Ekonomi ¹	2 806	2 111	4 917	57	43
Humaniora ¹	488	229	717	68	32
Högskoleingenjör	400	1 275	1 675	24	76
Kommunikation ^{1,3}	711	223	934	76	24
Konst ⁴	376	252	628	60	40
Naturvetenskap ¹	713	451	1 164	61	39
Språkvetenskap ¹	294	115	409	72	28
Statsvetenskap ⁵	387	232	619	63	37
Teknik ¹	210	543	753	28	72
Totalt	8 494	6 506	15 000	57	43

1 Kandidat-/magisterexamen 2 Informatik/data/systemvetenskap 3 Information/journalistik/kommunikation
4 Högskole-lyrkesexamen 5 Endast kandidatexamen

Undersökningens resultat

Nio av tio har arbete som huvudsaklig sysselsättning

I denna rapport kommer *anställning, eget företag* och *föräldraledighet från arbete* att kategoriseras som *arbete*. I april 2009 arbetade totalt 90 procent av både kvinnorna och männen i den undersökta gruppen. ADB, ekonomi och högskoleingenjör är exempel på examensområden där en hög andel hade arbete som hu-

vudsaklig sysselsättning, medan humaniora utgör exempel på det motsatta - ett examensområde med en låg andel arbetande. Inom humaniora hade 71 procent av kvinnorna och 67 procent av männen arbete som huvudsaklig sysselsättning. Det var också inom humaniora som den högsta andelen arbetslösa återfanns, 11 procent av kvinnorna och 16 procent av männen.

Huvudsaklig sysselsättning efter examensområde, april 2009. Kvinnor, procent

	Anställd	Egen företagare	Föräldraledig från arbete	Summa arbete	Arbetslös	Annat
ADB	89	3	..	93	5	2
Beteendevetenskap	78	4	7	89	5	6
Ekonomi	85	2	9	96	2	2
Humaniora	66	2	3	71	11	18
Högskoleingenjör	82	2	8	92	6	1
Kommunikation	85	2	6	93	4	4
Konst	59	18	7	84	7	10
Naturvetenskap	67	1	11	79	6	15
Språkvetenskap	68	9	7	84	..	15
Statsvetenskap	78	2	9	89	..	9
Teknik	81	3	5	89	5	6
Totalt	79	3	7	90	4	6

Tabellerna är sekretessgranskade. Celler baserade på mindre än tre svarande har prickats. Mycket osäkra skattningar, där konfidensintervallet är större än andelsskattningen, har också prickats.

Huvudsaklig sysselsättning efter examensområde, april 2009. Män, procent

	Anställd	Egen företagare	Föräldraledig från arbete	Summa arbete	Arbetslös	Annat
ADB	95	..	2	97
Beteendevetenskap	83	5	..	88	6	5
Ekonomi	86	5	..	91	5	4
Humaniora	59	8	..	67	16	17
Högskoleingenjör	91	2	0	93	4	2
Kommunikation	80	5	..	85	8	5
Konst	60	21	..	81	8	11
Naturvetenskap	71	2	2	75	5	20
Språkvetenskap	65	13	..	78	8	11
Statsvetenskap	78	4	2	84	7	8
Teknik	84	4	1	89	5	6
Totalt	84	5	1	90	5	5

Tabellerna är sekretessgranskade. Celler baserade på mindre än tre svarande har prickats. Mycket osäkra skattningar, där konfidensintervallet är större än andelsskattningen, har också prickats.

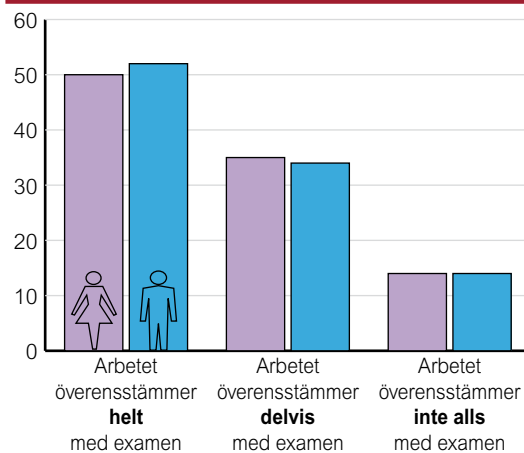
Inom examensområdet konst arbetade en högre andel i eget företag jämfört med övriga områden. Andelen egenföretagare uppgick till 18 procent av kvinnorna och 21 procent av männen.

Några av examensområdena hade en hög andel i kategorin *annat*. Inom denna kategori återfanns bland annat de som efter examen bedrev högskole- eller forskarstudier. Av dem som hade examen inom naturvetenskap, var det 10 procent av kvinnorna och 16 procent av männen som studerade på forskarutbildning tre år efter examenstillfället. Av dem som hade examen inom humaniora studerade 6 procent av kvinnorna och 10 procent av männen på forskarutbildning, medan 6 procent av kvinnorna och 5 procent av männen studerade på grundläggande eller avancerad nivå vid universitet/högskola.

Varannan man med examen inom humaniora saknar ett adekvat arbete

Det var en hög andel av de examinerade som inte arbetade inom sitt examensområde. Ungefär hälften av dem som arbetade ansåg att de inte eller endast delvis arbetade inom examensområdet.

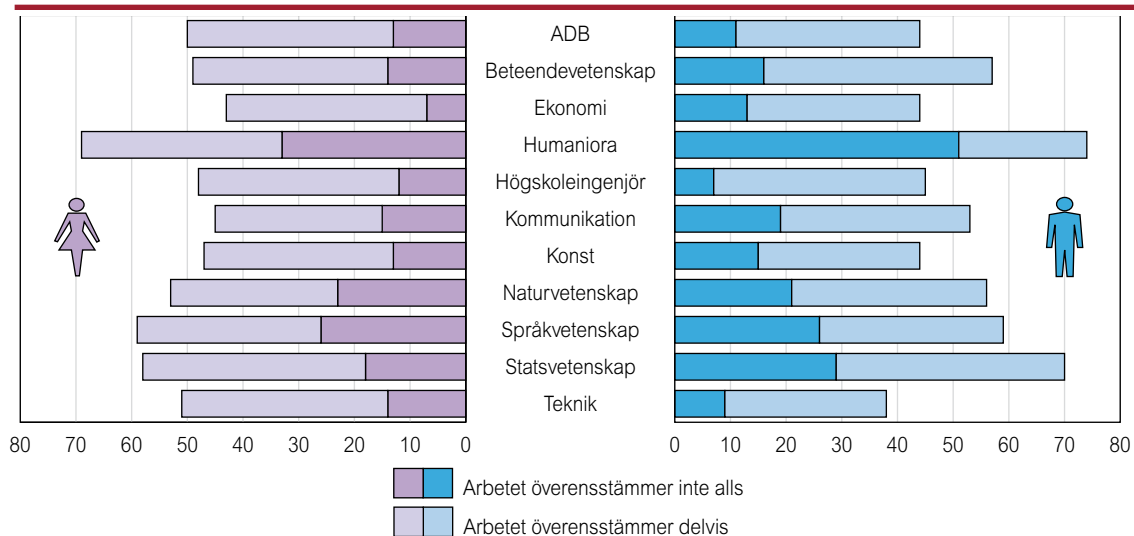
Överensstämmelse mellan arbete och examen efter kön. Procent

Det förekom viss könsskillnad inom de olika examensområdena, men det var dock främst mellan examensområden, och inte mellan kvinnor och män, som den största variationen förelåg.

De som hade examen inom områdena humaniora, statsvetenskap och språkvetenskap ansåg i hög utsträckning att de hade ett arbete som inte eller endast delvis överensstämde med examensområdet.

Överensstämmelse mellan arbete och examen efter examensområde och kön. Procent

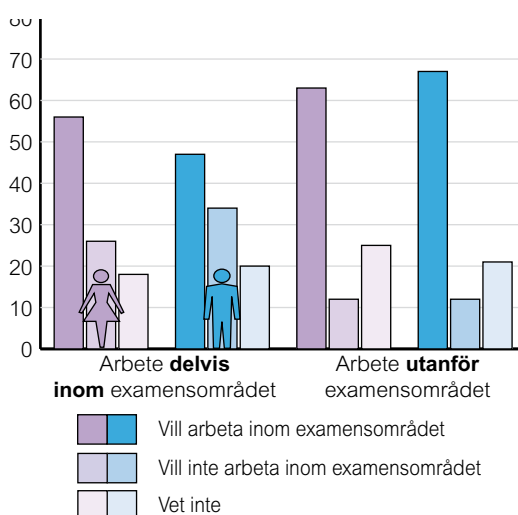

Vill alla arbeta inom sitt examensområde?

En majoritet av dem som inte eller delvis arbetade inom sitt examensområde, ville arbeta/arbete mer inom sitt område. Av de kvinnor och män som inte arbetade inom sitt examensområde var det 63 procent respektive 67 procent som önskade arbeta inom examensområdet. Av de kvinnor och män som delvis arbetade inom sitt examensområde önskade 56 procent respektive 47 procent arbeta/arbete mer inom examensområdet.

Det fanns dock stora skillnader mellan de olika examensområdena, där konst representerade den ena ytterligheten. Av kvinnorna inom konst som inte eller endast delvis arbetade inom examensområdet ville 83 procent arbeta/arbete mer inom examensområdet. Motsvarande siffra för männen var 73 procent. Den andra ytterligheten stod området ADB för. Här var det endast 45 procent av kvinnorna och 54 procent av männen som ville arbeta/arbete mer inom examensområdet.

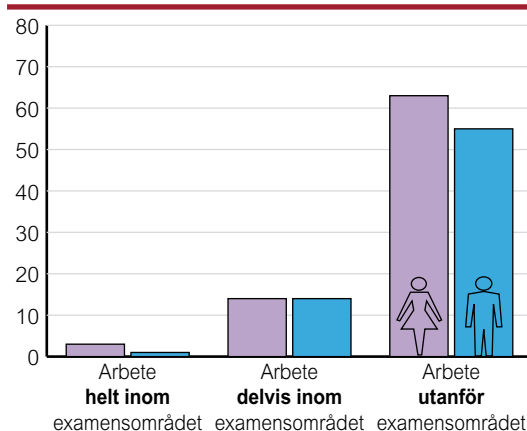
Önskan att arbeta/arbete mer inom examensområdet efter kön och arbetets överensstämmelse med examensområdet. Procent

Överkvalificerade för arbetet

Drygt hälften av dem som arbetade utanför examensområdet bedömde att deras nuvarande arbete krävde högst gymnasieutbildning. Detta kan jämföras med att endast ett fåtal av dem som arbetade helt inom sitt examensområde ansåg att deras arbete högst krävde gymnasieutbildning.

Gymnasieutbildning som tillräcklig utbildningsnivå för arbetsuppgifterna efter kön och arbetets överensstämmelse med examensområdet. Procent

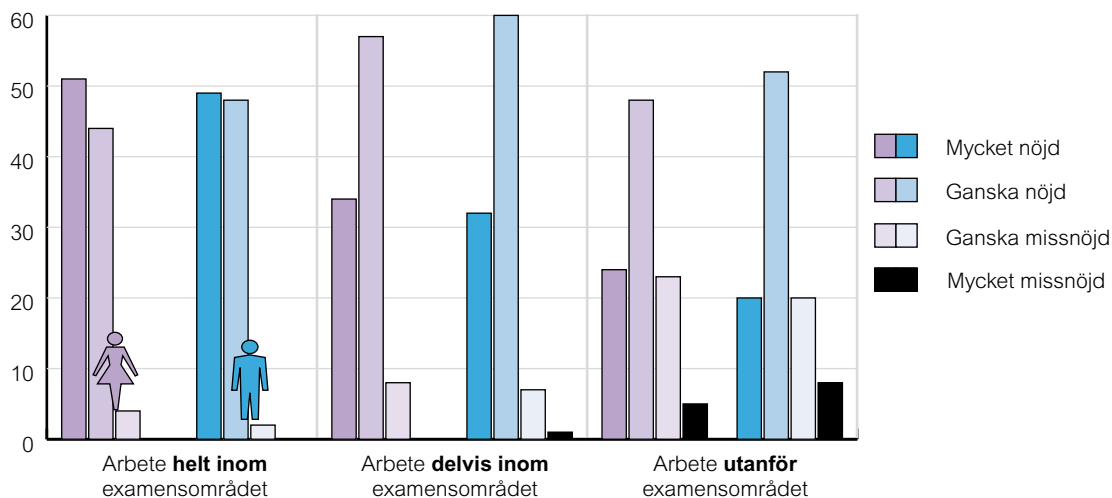
Av dem som arbetade utanför examensområdet och ansåg att deras arbete *högst krävde gymnasieutbildning* ville 72 procent av kvinnorna och 78 procent av männen arbeta inom sitt examensområde. 50 procent av både kvinnorna och männen som hade ett arbete utanför examensområdet som *krävde eftergymnasial utbildning* ville arbeta inom examensområdet.

Majoriteten är nöjd med arbetet

Flertalet var ganska eller mycket nöjda med sina arbeten, oavsett om de arbetade inom examensområdet eller inte. Av dem som arbetade helt inom sitt examensområde var 50 procent mycket nöjda och 46 procent ganska

nöjda. Av dem som delvis arbetade inom examensområdet var motsvarande siffror 34 procent respektive 58 procent. De som däremot arbetade utanför sitt examensområde var inte nöjda i lika stor utsträckning, även om majoriteten av dem uppgav sig vara nöjda, 20 procent var mycket nöjda och 52 procent ganska nöjda.

Nöjdhet med arbetet efter kön och arbetets överensstämmelse med examensområdet. Procent

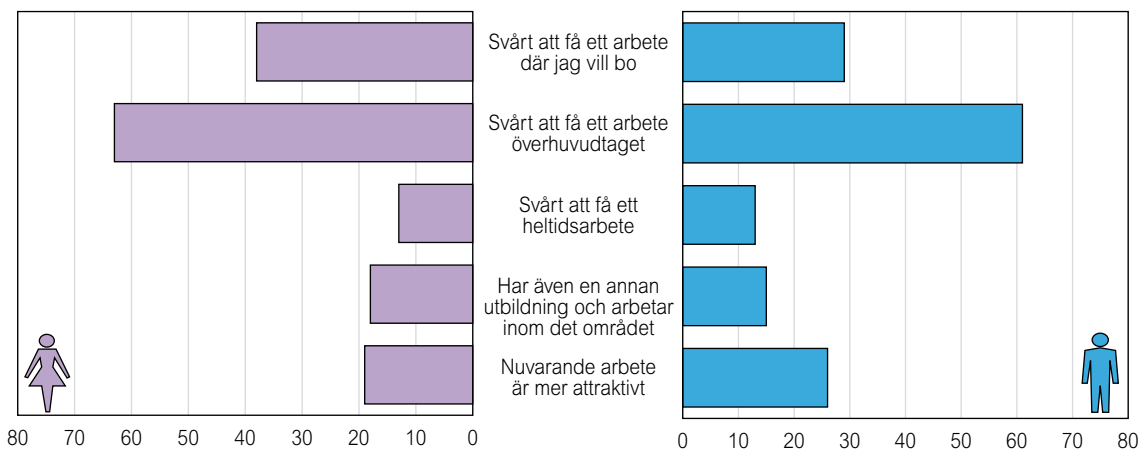

Svårt att få ett arbete överhuvudtaget, enligt dem som arbetar utanför examensområdet

Det kan finnas många skäl att inte arbeta inom sitt examensområde. I diagrammen

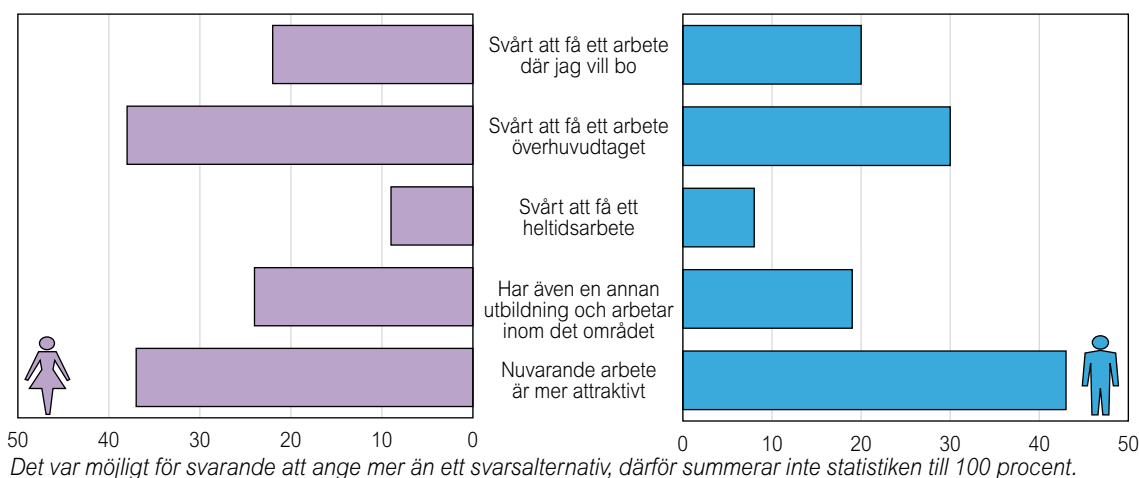
nedan listas några av de anledningar som var möjliga att uppge i enkäten som ligger till underlag för denna rapport. Den vanligaste anledningen som uppgavs av dem som arbetade utanför examensområdet, var att det var svårt att överhuvudtaget få ett arbete, vilket 63 procent av kvinnorna och 61 procent av männen

Anledningar att inte arbeta inom examensområdet för dem som arbetade utanför examensområdet efter kön. Procent

Det var möjligt för svarande att ange mer än ett svarsalternativ, därför summerar inte statistiken till 100 procent.

Anledningar att inte arbeta inom examensområdet för dem som arbetade *delvis inom* examensområdet efter kön. Procent

uppgav. Den näst vanligaste anledningen var att det var svårt att få ett arbete där de ville bo, vilket 38 procent av kvinnorna och 29 procent av männen uppgav.

För dem som endast *delvis* arbetade inom examensområdet var den vanligaste anledningen att deras nuvarande arbete var mer attraktivt. 37 procent av kvinnorna och 43 procent av männen uppgav denna anledning. Den näst vanligaste anledningen i denna grupp var att det var svårt att få ett arbete överhuvudtaget, vilket 38 procent av kvinnorna och 30 procent av männen uppgav.

Lägre arbetsinkomst för den som arbetar utanför examensområdet

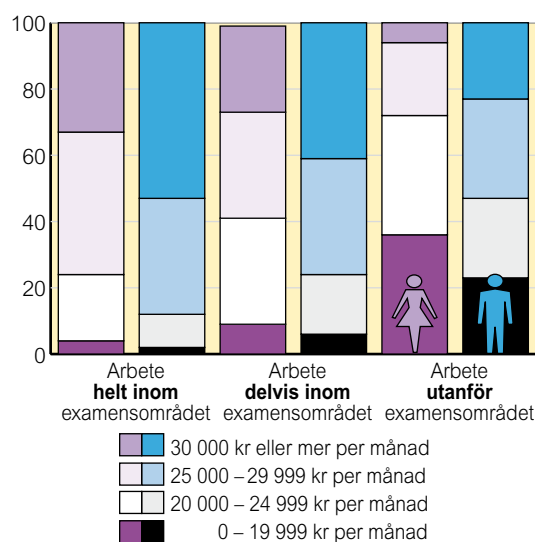
Det fanns en klart märkbar skillnad i lön mellan dem som arbetade inom examensområdet och dem som inte gjorde det. Detta mönster gällde samtliga examensområden, förutom ekonomi, där det inte var någon större skillnad mellan dem som arbetade inom respektive utanför examensområdet.

76 procent av de kvinnor som arbetade inom sitt examensområde hade en arbetsinkomst på minst 25 000 kronor per månad. Motsvarande siffra för kvinnor som arbetade utanför sitt examensområde var 28 procent. På samma sätt hade 88 procent av de män som arbetade inom sitt examensområde en arbetsinkomst på minst 25 000 kronor per

månad jämfört med 53 procent av dem som arbetade utanför sitt examensområde.

Det fanns en högre andel höglönlöna inom vissa examensområden där dessutom andelen som arbetade inom examensområdet var relativt hög, t.ex. ekonomi, ADB och teknik. Därtill ska läggas att examensområdet ekonomi var ett område med förhållandevis många examinerade. Dessa faktorer bidrog till att arbetsinkomsten för dem som helt arbetade inom examensområdet var hög.

Arbetsinkomst efter kön och arbetets överensstämmelse med examensområdet. Inkomst i tkr/månad. Procent

Svarande fick uppge arbetsinkomst per månad i inkomstklasser, inklusive eventuella tillägg och uppräknat till heltidsarbetsinkomst.

Lönen har stor betydelse

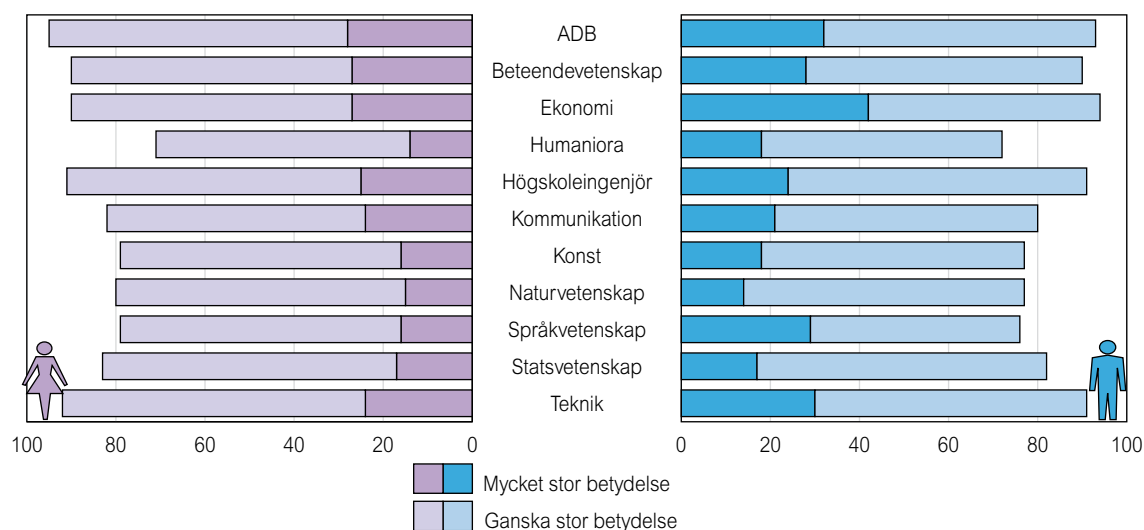
En hög andel ansåg att lön har en ganska eller mycket stor betydelse. De som arbetade inom sitt examensområde ansåg detta i ungefär samma utsträckning som dem som arbetade utanför sitt examensområde.

Det fanns ett samband mellan utbildningsområde och i hur stor omfattning lönen uppfattades som ganska eller mycket viktig. Av dem som hade examen inom områdena ekonomi, ADB, beteendevetenskap, högskoleingenjör och teknik ansåg 90 procent att lön har

ganska eller mycket stor betydelse. Däremot var det färre än 80 procent av dem med examen inom språkvetenskap, humaniora, naturvetenskap och konst som ansåg att lön har ganska eller mycket stor betydelse.

På samma sätt som det fanns ett samband mellan examensområde och lörens betydelse, fanns det ett samband mellan faktisk lön och lörens betydelse. Ju högre lön, desto större andel ansåg att lön har ganska eller mycket stor betydelse.

Andel som ansåg att lön har ganska eller mycket stor betydelse efter examensområde och kön. Procent

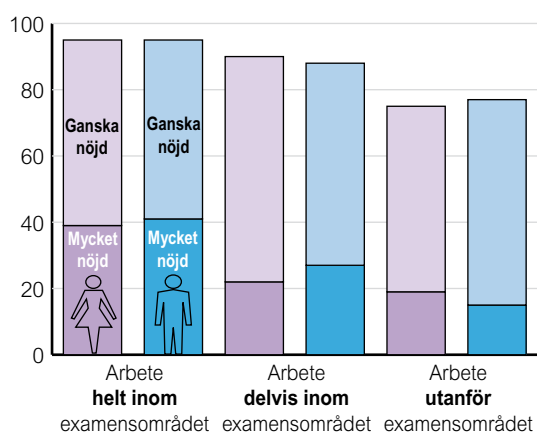

Flertalet är nöjda med utbildningen

Tre fjärdedelar av dem som arbetade utanför sitt examensområde var ganska eller mycket nöjda med den högskoleutbildning som de avslutade läsåret 2005/2006. 19 procent av kvinnorna och 15 procent av männen var mycket nöjda med sin utbildning.

De som arbetade helt inom sitt examensområde var mycket nöjda i högre utsträckning än både de som arbetade delvis inom och de som arbetade utanför examensområdet. 39 procent av kvinnorna och 41 procent av männen som arbetade helt inom sitt examensområde var mycket nöjda. Sammantaget var hela 95 procent av männen och kvinnorna i denna grupp ganska eller mycket nöjda med den examen de avslutade 2005/2006.

Andel som var nöjda med den examen som avslutades 2005/2006 efter kön och arbetsöverensstämmelse med examensområdet. Procent

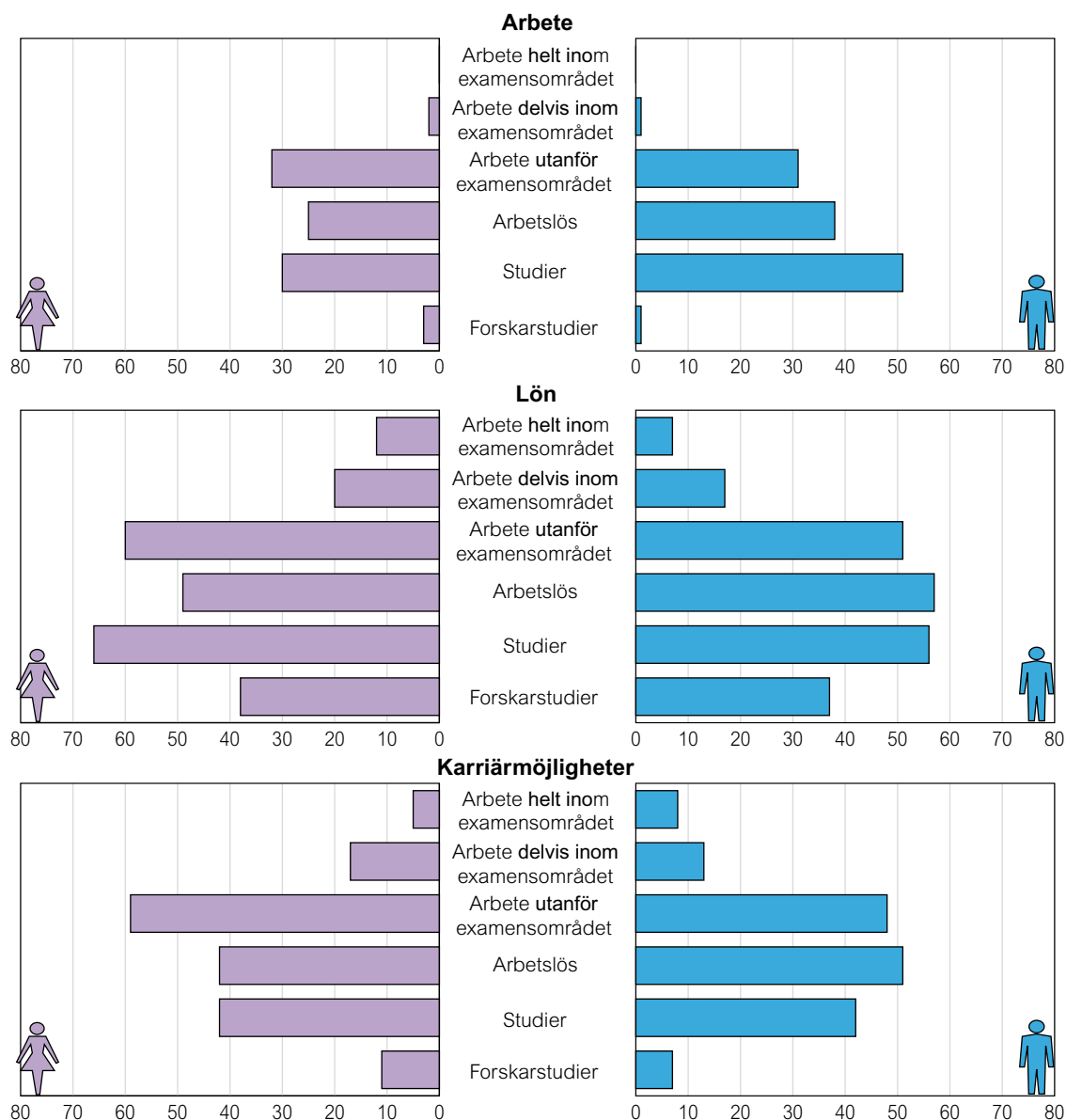
Ingen nytta av utbildningen

De som hade ett arbete *utanför* sitt examensområde ansåg i relativt hög utsträckning att de inte hade någon nytta av sin utbildning vad gällde arbete, lön och karriär. Ungefär 30 procent av både kvinnorna och männen upplevde att de inte hade någon nytta av utbildningen vad gällde arbete. Av kvinnorna ansåg 60 procent och av männen 51 procent, att de inte hade någon nytta av utbildningen vad gällde lön. 59 procent av kvinnorna och 48

procent av männen ansåg att de inte hade någon nytta av utbildningen vad gällde karriär.

Nämnvärt är att det var en högre andel av kvinnorna som arbetade utanför examensområdet som ansåg att de inte hade nytta av sin utbildning än det var av kvinnorna som var arbetslösa. För männens del såg det dock annorlunda ut. De män som var arbetslösa ansåg i högre utsträckning än dem med arbete utanför examensområdet att de inte hade nytta av sin utbildning.

Ingen nytta av utbildningen när det gällde arbete, lön och karriärmöjligheter efter kön och sysselsättning. Procent

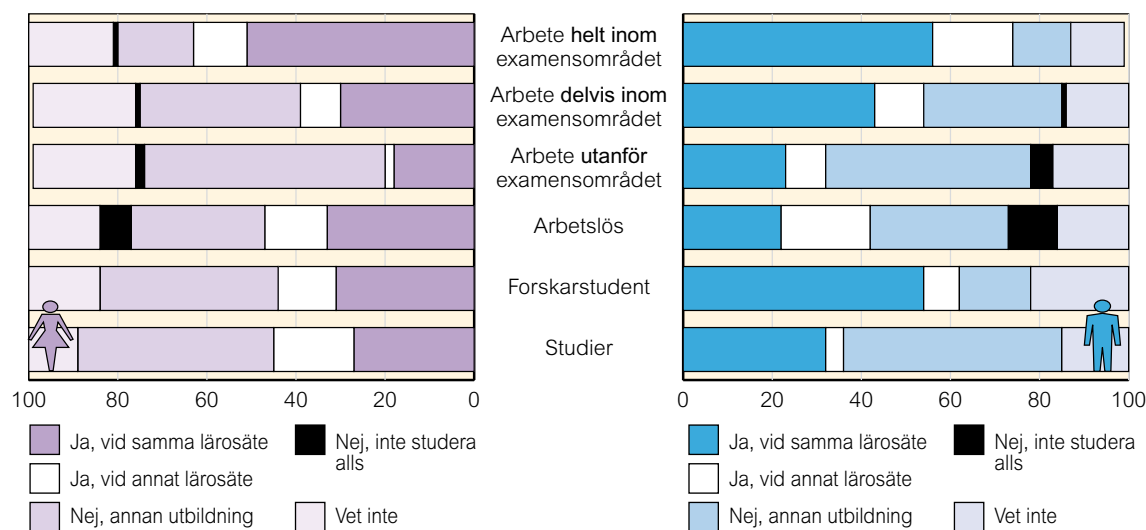
En av fem som arbetar utanför sitt examensområde skulle välja samma utbildning och lärosäte om de valde idag

De som arbetade helt inom examensområdet var den grupp som i störst utsträckning skulle ha valt samma utbildning om valet vore idag. 63 procent av kvinnorna och 74 procent av männen skulle ha valt samma utbildning, varav ungefär hälften skulle ha valt samma lärosäte.

20 procent av kvinnorna och 32 procent av männen som arbetade utanför sitt examensområde skulle ha valt att påbörja samma utbildning om valet vore idag. Detta kan jämföras med att 47 procent av kvinnorna och 44 procent av männen som var arbetslösa skulle ha valt samma utbildning.

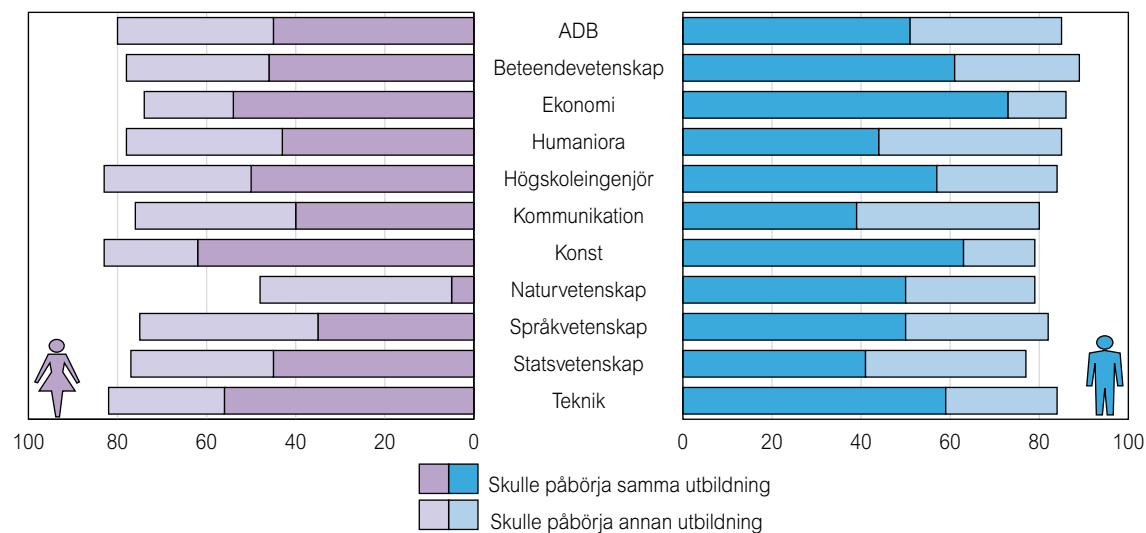
En tredjedel av dem som studerade på grund- eller avancerad nivå vid universitet/högskola när enkätundersökningen genomfördes våren 2009 skulle ha valt samma utbildning om valet vore idag.

”Om du skulle välja utbildning idag, skulle du påbörja samma utbildning som du avslutade läsåret 2005/2006?”. Efter kön och sysselsättning. Procent

”Om du skulle välja utbildning idag, skulle du påbörja samma utbildning som du avslutade läsåret 2005/2006?”. Efter kön och utbildningsområde. Procent

De svarande kunde välja mellan alternativen ”Ja, vid samma lärosäte”, ”Ja, vid annat lärosäte”, ”Nej, annan utbildning”, ”Nej, inte studera alls” samt ”Vet inte”. I detta diagram redovisas ja-svaren sammanlagda.

Sett till de kvinnor som hade examen inom språkvetenskap eller naturvetenskap och de män som hade examen inom humaniora eller kommunikation, skulle cirka 40 procent av dem välja en annan utbildning om de valde idag. Däremot skulle de kvinnor och män som hade examen inom konst eller ekonomi i förhållandevis hög utsträckning välja samma utbildning.

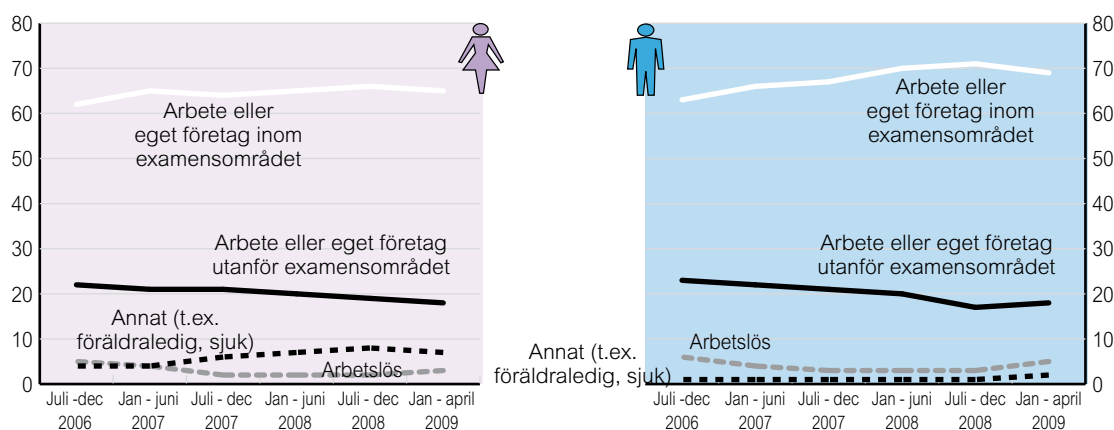
Långsam ökning av andel som arbetar inom examensområdet

Diagrammen nedan visar sysselsättning från och med juli 2006 till och med april 2009. Notera att kategorin *arbete delvis inom examensområdet* inte ingick i den fråga som diagrammen bygger på, vilket medför att en större andel befinner sig inom de båda kategorierna *arbete (helt) inom examensområdet* och *arbete utanför examensområdet* än vad som redovisats tidigare i rapporten.

Under perioden juli till december 2006 arbetade 62 procent av kvinnorna och 63 procent av männen inom sitt examensområde. Motsvarande siffror för perioden januari till april 2009 var 65 procent av kvinnorna och 69 procent av männen. Det innebär att det endast har skett en svag ökning av andelen som arbetar inom sitt examensområde under perioden juli 2006 till april 2009.

Kategorin *arbete utanför examensområdet* minskade något under perioden juli 2006 till april 2009. Även om den generella trenden för män och kvinnor verkar vara att andelen som arbetar utanför examensområdet minskar, så var det en svag ökning av andelen män som arbetade utanför examensområdet under våren 2009. Andelen som var arbetslösa eller studerade minskade under hela perioden juli 2006 till december 2008, för att sedan öka något under våren 2009. Under denna period var det även en svag minskning av andelen som arbetade inom examensområdet.

Huvudsaklig sysselsättning per halvår juli 2006 fram till och med april 2009 efter kön. Procent

Fakta om rapporten

I populationen, som hämtades från universitets- och högskoleregistret, ingick 15 000 personer som tog examen inom utvalda områden läsåret 2005/2006. Ett urval drogs

om 5 988 personer och bland dem var svarsfrekvensen 70 procent. För att kompensera för svarsbortfall och för att återspegla den totala populationen har kalibreringsvikter använts.

Examina som ingick i urvalet samt hur dessa grupperades i rapporten

Examensområde i rapporten	Examina som ingick i urvalet	Population		Urval	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
ADB	Kand/mag i informatik/data/systemvetenskap	358	731	190	235
Beteendevetenskap	Kand/mag i beteendevetenskap	1 751	344	270	188
Ekonomi	Kand/mag i ekonomi	2 806	2 111	280	275
Humaniora	Kand/mag i humaniora	488	229	210	158
Högskoleingenjör	Högskoleingenjör i bygg-, data-, elektro-, kemi- och maskinteknik samt industriell ekonomi	400	1 275	392	786
Kommunikation	Kand/mag i journalistik, kommunikation och information	711	223	234	155
Konst	Kand/mag högskole- samt yrkesexamen i musik, konst, teater, film, dans, scen samt medier	376	252	311	244
Naturvetenskap	Kand/mag i biologi, datavetenskap och geovetenskap	713	451	392	351
Språkvetenskap	Kand/mag i språkvetenskap	294	115	175	107
Statsvetenskap	Kand i statsvetenskap	387	232	196	159
Teknik	Kand/mag i arbetsvetenskap, arkitektur, datateknik, elektroteknik, industriell organisation och teknik samt maskinteknik	210	543	210	470
Totalt		8 494	6 506	2 860	3 128

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Kundservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Customer service, phone +46 8 506 948 01

